

"Ath ganga wndy wathnith" – dykeri på Gustav Vasas tid

Av Lennart Kloo

Peder Månsson, munk i Vadstena kloster och sedermera biskop i Västerås stift, skrev *Stridhs-konsth* och *Stridh-lag* år 1522, när han vistades i Rom för att bevaka klostrets äganderätt till Sancta Birgittas hus i staden. Han återkom till Sverige 1524 och dog 1534. Här följer min tolkning till modern (näja!) svenska av kapitlen 107 och 108 i *Stridhs-konsth*.

Att gå över djupa älvar

Man gör liksom en tätt sömmad säck av mjukt läder, och vid säcken en pipa av trä som plägas vid säckpipor, och den säcken bindes stadigt mitt omkring veka livet utanpå harnesket, och när man skall fara över djupa älvar eller vatten, då blåses genom pipan den säcken full som är bunden om veka livet, och pipan täppes till så att vädret (luften) ej kommer ut; då kan man gå över allsköns djup utan att nedsjunka ändå att (fastän) man inte kan simma. Det tjänar stridsfolk, skeppsfolk och fiskare.

Eller också må en simma över först med ett rep, och snarligen dra över alla andra ståendes på älvstranden.

Att gå under vattnet

Till att gå under vattnet och borra sönder fiendernas skepp och sänka dem, eller laga sina egna skepp, bygga broar, upptaga något ur djupet, eller göra något annat under vattnet, krävs denna konsten.

Man gör en kappa eller hätta av dubbelt skinn eller läder så att den räcker ner över axlarna, och så göres av samma läder en trumma eller lur tätt sömmad, och inne i den många järntrådsringar som håller ut den luren och den skall gå upp från munnen och hakan, och överst där uppe fästes den vid en stor träpipa, och omkring denna fästes ett runt och brett korkflöte, eller något annat som flyter lätt på vattnet (figur 1).

Och den trumman eller luren må vara rätt lång och sammansömmad av många stycken, och barken som flyter bär den uppe och genom den går luften (andningen), och framför ögonen fästes en glasskiva eller glasögon tätt, och när kappan sätts på bara kroppen då limmas

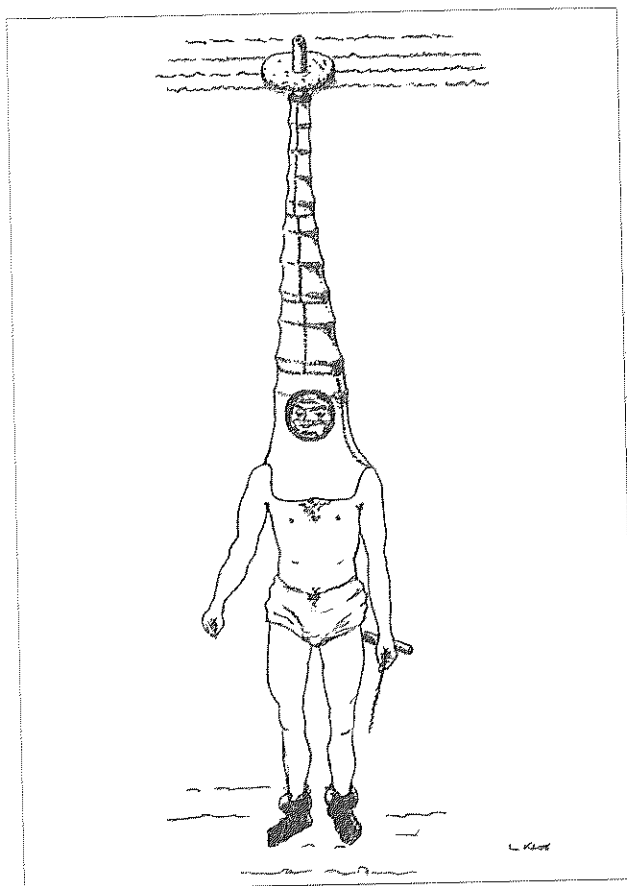

Illustration: Lennart Kloo

Figur 1. Artikelförfattarens rekonstruktion av Peder Månssons "dykardräkt".

den tätt vid axlarna, skulderna och bröstet med ett tätt lim som görs av visco och trementina väl sammanblandat, vilket ej lossnar i vattnet, och när den kappan skall avtagas, då smörjes kroppen med olja så att limmet desto lättare släpper. Och så kan man gå under vattnet.

Lennart Kloo är pensionerad rektor från Karlskrona med stort intresse för språk och kulturhistoria

Referenser

Månsson, P. 1845 (1522). *Peder Månssons Stridhs-konsth 1522*. Utgiven av Svenska Fornskriftsällskapet.